

HE 55/2011 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain 3 §:n ja liitteen muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annettua lakia. Makeisten ja jäätelön valmistevero korotettaisiin 95 senttiin kilogrammalta ja virvoitusjuomien valmistevero 11 senttiin litralta valmista juomaa. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi tarkennus kei-

notekoisesti makeutettujen juomajauheiden verotukseen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2012 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Lainsäädäntö.....	3
1.2 Käytäntö.....	4
1.3 Nykytilan arviointi.....	5
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	5
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	6
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	6
3.2 Terveydelliset ja sosiaaliset vaikutukset.....	6
3.3 Vaikutukset yritysten toimintaan.....	7
4 ASIAN VALMISTELU.....	7
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	8
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	8
2 VOIMAANTULO.....	8
LAKIEHDOTUS.....	9
Laki makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain 3 §:n ja liitteen muuttamisesta.....	9
LIITE.....	10
LIITE.....	12
RINNAKKAISTEKSTI.....	12
Laki makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain 3 §:n ja liitteen muuttamisesta.....	12
LIITE 1.....	13
LIITE 2.....	14

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö

Suomessa kannettiin valtiontaloudellisista syistä valmisteveroa makeisista ja suklaasta vuodesta 1926 vuoden 1999 loppuun asti. Veron määrä oli vuoteen 1986 asti kolme markkaa kilogrammalta. Vuonna 1987 makeisvero korotettiin 3,50 markkaan eli noin 59 senttiin kilogrammalta, mikä säilyi muuttumattomana veron lakkauttamiseen asti. Euroopan unioniin liittymisen yhteydessä vuonna 1995 makeisten ja virvoitusjuomien valmisteverotusta koskevat säännökset yhdistettiin makeis- ja virvoitusjuomaverosta annettuun lakiin (1474/1994). Lain nojalla makeisverosta oli vapautettu kansanterveydellisistä syistä ksylitolilla makeutetut makeiset, joiden oli todettu estävän hampaiden reikiintymistä. Makeisverosta luovuttiin vuoden 2000 alusta.

Virvoitusjuomista on Suomessa kannettu veroa vuodesta 1940 lähtien. Virvoitusjuomaveron määräksi säädettiin 0,27 markkaa vuonna 1985. Vuonna 2002 veron määrä muutettiin euroiksi ja pyöristettiin alaspäin 4,5 senttiin litralta. Makeisveron lakkauttamisen yhteydessä virvoitusjuomien veroa koskevat säännökset jäivät voimaan ja lain nimi muutettiin lailla (1092/1998) laiksi virvoitusjuomaverosta. Virvoitusjuomaveron säilyi 4,5 senttinä litralta valmista juomaa ja 34 senttinä kilogrammalta kiinteässä muodossa olevilta juoma-aineksilta vuoden 2010 loppuun asti.

Vuoden 2011 alusta tuli voimaan laki makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta (1127/2010), jäljempänä *makeisverolaki*. Makeisverolain nojalla valmisteveroa kannetaan makeisista, makeisten kaltaisista valmisteista, suklaasta, kaakaota sisältävistä tuotteista, jäätelöstä, mehujäädästä ja alkoholittomista tai vain vähän alkoholia sisältävistä juomista. Makeisverolaissa veronalaiset tuotteet määritellään verotaulukossa tuoteryhmittäin viittaamalla asianomaisiin tullitariffinimikkeisiin, joilla tarkoitetaan EU:n tullitariffissa mainittuja yhdistettyjä nimikkeistön

nimikkeitä. Makeisina verotetaan kaikki tuotteet, jotka kuuluvat tullitariffin nimikkeisiin 1704 (kaakaota sisältämättömät sokerivalmisteet) ja 1806 (suklaa ja muut kaakaota sisältävät elintarvikevalmisteet). Lisäksi makeisiksi katsotaan makeutusaineilla makeutetut makeiset nimikkeestä 2106. Jäätelönä verotetaan kaikki nimikkeen 2105 tuotteet sekä sellaiset nimikkeeseen 1901 kuuluvat tuotteet, jotka on tarkoitettu jäätelön valmistukseen. Veron määrä on 75 senttiä kilogrammalta.

Makeisverolakiin liitettiin virvoitusjuomaveroa koskevat säännökset. Samassa yhteydessä virvoitusjuomien veroa korotettiin ja veropohjaa laajennettiin luonnon kivennäisvesiin ja eräisiin maitoa sisältäviin juomiin. Makeisverolain nojalla valmisteveroa kannetaan laajasti virvoitusjuomista, joiksi katsotaan limonadit, kivennäisvedet, sellaisenaan nautittavat mehut, mehujen valmistamiseen käytettävät tiivisteet, kiinteät juoma-ainekset ja vain vähän alkoholia sisältävät juomat. Vero määräytyy valmiin juomamäärän perusteella, joten laimennettavista juomista, kuten mehutiivisteistä, määrätään vero laimennussuhteen perusteella. Veronalaiset nimikkeet ilmenevät lain liitteen verotaulukoista. Virvoitusjuomien valmisteveron määrä on 7,5 senttiä litralta valmista juomaa ja 75 senttiä kilogrammalta kiinteässä muodossa olevilta juoma-aineksilta.

Alkoholia sisältävistä juomista kannetaan valmisteveroa alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994), jäljempänä *alkoholiverolaki*, mukaan. Alkoholiverolain piiriin kuuluvat sellaiset juomat, joiden alkoholipitoisuus on yli 1,2 tilavuusprosenttia. Lisäksi alkoholiverolain piiriin kuuluu olut, jonka alkoholipitoisuus on yli 0,5 tilavuusprosenttia. Juomia, joiden alkoholipitoisuus on alle 1,2 tilavuusprosenttia tai oluen osalta alle 0,5 tilavuusprosenttia, pidetään virvoitusjuomina ja niistä kannetaan valmisteveroa makeisverolain nojalla.

Makeisverolain mukaan verottomia ovat esimerkiksi makeiset, jäätelö ja virvoitusjuomat, jotka käytetään raaka-aineena muiden elintarvikkeiden teollisessa tuotannossa

sekä kliiniset ravintovalmisteet, äidinmaidonkorvikkeet, lastenruoat ja laihdutusvalmisteet. Lisäksi valmisteveroa ei kanneta, jos tuotteita valmistaa tai tuottaa oikeudellisesti ja taloudellisesti muista alan toimijoista riippumaton valmistaja, joka kalenterivuoden aikana luovuttaa kulutukseen enintään 10 000 kilogrammaa makeisia tai jäätelöä tai 50 000 litraa virvoitusjuomaa. Verovapaus koskee myös tuontituotteita, jotka täyttävät vastaavat edellytykset.

Makeisia, jäätelöä ja virvoitusjuomia koskevista menettelyistä, verotuksen toimittamisesta, verovelvollisuudesta, verovapauksista ja verovalvonnasta säädetään valmisteverotuslaissa (182/2010).

1.2 Käytäntö

Kulutus ja hintakehitys

Makeisten kulutus on kasvanut merkittävästi viime vuosikymmenten aikana. Viime vuosina suomalaiset ovat kuluttaneet vuosittain henkeä kohden 14—15 kilogrammaa makeisia, kun esimerkiksi vuonna 1998 kulutettiin vain 10 kilogrammaa. Makeisten kulutus on Suomessa ollut hieman muita Pohjoismaita vähäisempää, mutta kuitenkin selkeästi korkeammalla tasolla kuin Euroopassa keskimäärin.

Suomessa myydyistä makeisista hieman yli kolmannes on suklaavalmisteita. Muita kuin suklaavalmisteita sisältäviä makeispusseja on myynnistä noin kolmannes. Purukumien sekä pastillien osuus makeisten kokonaisymynnistä on molemmilla muutama prosentti. Noin viidennes myynnistä on muita makeisia, kuten irtomakeisia.

Kotimainen makeisteollisuus työllistää noin 1 700 henkilöä. Makeisia myydään Suomessa tällä hetkellä noin 65—70 miljoonaa kilogrammaa vuodessa, josta yli puolet on kotimaista tuotantoa. Suomesta viedään makeisia sekä suklaata molempia noin 9 miljoonaa kiloa, yhteensä lähes 80 miljoonan euron arvosta.

Jäätelön kulutuksessa Suomi on Euroopan kärkimaita. Suomalaiset ovat kuluttaneet viime vuosina 13—14 litraa jäätelöä henkeä kohti vuosittain. Lähes puolet jäätelöstä myydään kotipakkauksissa. Myynnistä noin

kolme neljäsosaa on kermajäätelöä. Kasvirasva- ja maitojäätelön osuus Suomessa myydyistä jäätelöistä on molemmilla noin kymmenen prosenttia ja mehujään osuus noin kaksi prosenttia kokonaisymynnistä. Jäätelöteollisuus työllistää tällä hetkellä suoraan noin 450 henkilöä. Jäätelöä myydään Suomessa noin 65—70 miljoonaa litraa vuodessa, josta noin kaksi kolmasosaa on kotimaista tuotantoa.

Limonadien osuus virvoitusjuomien kotimaan myynnistä on hieman alle puolet ja noin kolmannes limonadeista on keinoitekoisesti makeutettuja tuotteita. Mehujen osuus myynnistä on hieman yli kolmannes kaikista virvoitusjuomista sekä kivennäisvesien ja muiden vesien osuus noin kymmenesosa.

Kulutuksen kasvaessa sekä makeisten että limonadien pakkauskoost ovat suurentuneet. Suuren osan virvoitusjuomista valmistaa panimoteollisuus, joka työllistää kokonaisuudessaan tällä hetkellä suoraan noin 2 500 henkilöä. Virvoitusjuomaveron alaisia tuotteita myydään vuosittain noin 800 miljoonaa litraa, josta noin neljä viidesosaa on kotimaista tuotantoa. Limonadeja ja kivennäisvesiä viedään 7,3 miljoonaa litraa, arvoltaan 5,8 miljoonaa euroa.

Makeisveron käyttöönoton jälkeen makeisten reaalihinnat ovat nousseet vuoden 2011 tammi-heinäkuu välisenä aikana keskimäärin noin 8,5 prosenttia vuoden 2010 tasosta. Jäätelöt ovat kilohinnaltaan keskimäärin makeisia edullisempia, mistä syystä niiden hinnat ovat suhteellisesti nousseet enemmän, keskimäärin noin 16,5 prosenttia. Virvoitusjuomien veron korotuksen osuus tuotteiden hinnoista oli puolestaan pieni, ja reaalihinnat ovat nousseet esimerkiksi limonadeilla hieman yli 2 prosenttia.

Vuoden 2011 alusta voimaan tulleen makeisten ja jäätelön valmisteveron vaikutuksista tuotteiden kysyntään ei ole vielä tarkkaa tietoa. Etukäteen on kuitenkin arvioitu kysynnän hieman laskevan. Virvoitusjuomien veron korotuksen vaikutuksen kysyntään on arvioitu olleen vähäinen. Makeisten, jäätelön tai virvoitusjuomien valmisteveron vaikutuksia matkustajatuontiin tai laittoman tuonnin määrään ei ole vielä voitu arvioida.

Verotuotot

Makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien verotuoton arvioitiin veron säätämisen yhteydessä olevan vuosittain 135 miljoonaa euroa, josta noin 75 miljoonaa euroa kertyy makeisista ja jäätelöstä sekä 60 miljoonaa euroa virvoitusjuomista. Verotuoton odotetaan olevan vuonna 2011 kuitenkin alempi, noin 115 miljoonaa euroa, lähinnä makeisiin ja jäätelöön kohdistuneen verosuunnittelun vuoksi.

Suklaasta ja sokerimakeisista kertyy noin kaksi kolmasosaa makeisten ja jäätelön verokertymästä. Jäätelön ja mehujään osuus on noin kolmannes.

Virvoitusjuomien verosta noin 60 prosenttia kertyy valmiista, sellaisenaan juotavista juomista, kuten limonadeista. Tiivisteistä ja juomajauheista sekä hedelmä- ja kasvimehuista kertyy molemmista noin 20 prosenttia verokertymästä. Kivennäisvesien osuus vuosittaisesta verokertymästä on noin 10 prosenttia.

1.3 Nykytilan arviointi

Vuoden 2011 alusta on kannettu uutta valmisteveroa makeisista ja jäätelöstä. Uusia valmisteverovelvollisia on tullut noin 100 yritystä lisää.

Uuden veron käyttöönottoon on liittynyt jonkin verran rajanvetokysymyksiä. Tuotteiden nimike voidaan ratkaista sitovaa tariffitietoa koskevalla Tullihallituksen päätöksellä. Sitovaa tariffitietoa koskevia hakemuksia on saapunut Tullihallitukseen noin 200 kappaletta. Makeisveronalaisten ja veron ulkopuolisten tuotteiden välistä rajanvetoa on käyty muun muassa keksien ja makeisten sekä jäätelön ja pakastejätkiruokien välillä.

Vuoden alusta voimaan tulleen makeisveron vaikutuksesta kulutukseen ei ole vielä tarkkaa tietoa. Alustavien tietojen mukaan makeisveron voidaan arvioida vaikuttaneen vähentävästi tuotteiden kulutukseen hintojen muutoksen kautta. Toistaiseksi ei ole tarkkaa tietoa vaikutusten luonteesta tai suuruudesta.

Makeisveron tosiasiallisista vaikutuksista matkustajatuontiin, laittomaan tuontiin ja kotimaiseen teollisuuteen ei ole vielä tällä hetkellä tietoa. Makeisten verovapaan matkustajatuonnin huomattavakin kasvu on mahdol-

lista, millä on vaikutuksia sekä verotuottoihin että makeisia valmistavien kotimaisten yritysten myyntiin.

Virvoitusjuomien valmistevero korotettiin 4,5 sentistä 7,5 senttiin litralta valmista juomaa vuoden 2011 alusta. Virvoitusjuomien valmisteveropohja kattaa kaikki sellaisenaan nautittavat juomat maitoa lukuun ottamatta. Verotaso on edelleen suhteellisen alhainen.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on lisätä valtion verotuloja. Valmisteveroa ehdotetaan korotettavaksi osana muita toimenpiteitä valtiontalouden tasapainottamiseksi. Veronkorotus on pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman mukainen. Hallitusohjelman mukaan makeisten ja jäätelön veropohjaa laajennetaan ja verotaso nostetaan. Lisäksi makeisten ja jäätelön valmisteveron korvaaminen sokeriverolla selvitetään siten, että se voisi astua voimaan vuoden 2013 alusta.

Makeisten ja jäätelön valmistevero ehdotetaan korotettavaksi 75 sentistä 95 senttiin kilogrammalta ja virvoitusjuomien valmistevero 7,5 sentistä 11 senttiin litralta valmista juomaa. Kiinteiden juoma-ainesten vero ehdotetaan korotettavan 95 senttiin kilogrammalta.

Veronkorotus painottuisi virvoitusjuomiin. Tämä on perusteltua, koska virvoitusjuomien nykyinen verotaso on matala verrattuna juomien keskimääräisiin vähittäismyyntihintoihin. Virvoitusjuomaveron piirissä ovat kaikki alkoholittomat juomat maitoa lukuun ottamatta. Koska virvoitusjuomien veropohja on laaja, negatiiviset vaikutukset markkinoihin pysyisivät pieninä.

Makeisverolaki on ollut voimassa vasta vajaan vuoden, minkä vuoksi sen vaikutuksista valtion talouteen, tuotteiden markkinoihin tai elinkeinoelämään ole vielä saatu riittävästi tietoa. Veron säätämisen yhteydessä arvioitiin, että veron vaikutukset voivat olla merkittäviä, minkä vuoksi eduskunta edellytti vaikutuksia selvittävän. Veropohjan laajentaminen nykyisestä vaatisi lisäselvitystyötä, jota ei ole voitu valmistelulle varatussa ajassa toteuttaa. Kun lisäksi otetaan huomioon hallitusohjelmassa esitetty sokeriveroselvitys, oli-

si tarkoituksenmukaista tutkia veropohjan laajennusta samassa yhteydessä. Näistä syistä ehdotetaan, että vuonna 2012 toteutetaan makeisveron tason korotus ja veropohjan laajentamista selvitetään erikseen.

Lisäksi ehdotetaan muutettavan keinotekoista makeutusainetta sisältävän juomaineksen verotusta siten, että myös kaakaota sisältävä juomajauhe verotettaisiin yhdenvertaisesti muiden juomajauheiden kanssa.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteveron korotuksen seurauksena valtion verotulojen arvioidaan vuosittain kasvavan noin 50 miljoonaa euroa verrattuna tilanteeseen, jossa verotasoihin ei tehtäisi muutoksia. Vuosittaisen verotuoton arvioidaan veronkorotuksen myötä olevan yhteensä noin 185 miljoonaa euroa. Makeisten ja jäätelön osuus olisi noin 95 miljoonaa euroa ja virvoitusjuomien noin 90 miljoonaa euroa. Ottaen huomioon valmisteverojen maksamisen ajankohdan sekä verovelvollisten mahdollisuuden varautua ehdotettaviin muutoksiin vuoden 2012 verotulo olisi noin 181 miljoonaa euroa, mikä olisi noin 2,7 prosenttia valmisteverotuloista ja noin 0,4 prosenttia kaikista verotuloista.

Esityksellä ei ole vaikutusta muihin välillisiin verotuloihin. Arvonlisäveron kokonaistuoton ei odoteta kasvavan ehdotettavien muutosten seurauksena. Mahdollinen makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien hinnan nousu saattaa kasvattaa veronalaisten tuoteryhmien arvonlisäverokertymää, mutta samanaikaisesti sen oletetaan vähentävän muun kulutuksen kertymää eikä muutoksella näin ollen olisi merkittävää vaikutusta kokonaiskertymään.

Makeisten ja jäätelön valmisteveron kokonaisvaikutusten arviointia vaikeuttaa se, että veronalaiset tuotteet poikkeavat monin tavoin toisistaan. Kilohinnaltaan halvemmille tuotteille korotus on suhteellisesti suurempi kuin kilohinnaltaan kalliimmille tuotteille, joiden verorasitus voi jäädä hyvinkin pieneksi. Yleisellä tasolla voidaan sanoa, että kysyntä laskee enemmän niillä tuotteilla, joiden hinta

nousee suhteellisesti enemmän. Lisäksi eri tuotteisiin kohdistuvat kuluttajien kulutustottumukset voivat erota toisistaan paljonkin. Tästä syystä myös samanhintaisten tuotteiden kysynät voivat reagoida eri voimakkuuksilla ja jopa erisuuntaisesti.

Makeisten ja jäätelön valmisteveron korotuksen arvioidaan nostavan makeisten hintoja 0,5—5 prosenttia, keskimäärin hieman alle 2 prosenttia. Jäätelön hintojen arvioidaan kasvavan veronkorotuksen johdosta keskimäärin 3,5 prosenttia ja virvoitusjuomien hintojen hieman alle 2,5 prosenttia. Kilohinnaltaan edullisimpien jäätelöpakkausten sekä joidenkin virvoitusjuomien hinnat saattavat nousta jopa yli 10 prosenttia. Arvioissa on oletettu, että veronkorotus siirtyy täysin määrällisenä hintoihin.

Kansainvälisiä ja suomalaisia kulutusaineistoja hyödyntävien tutkimusten mukaan makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien kysyntä reagoi hintojen muutoksiin. Makeisten ja jäätelön kulutuksen vähenemän arvioinnissa on käytetty tutkimuksista saatua makeisten kysynnän hintajoustoa -0,8 ja virvoitusjuomien kohdalla hintajoustoa -0,9. Osa tilastoidun kulutuksen laskusta korvautuu lisääntyneellä matkustajatuonnilla. Sisämarkkinoilla yksityiset ihmiset voivat hankkia makeisia, jäätelöä ja virvoitusjuomia omaan käyttöönsä toisista jäsenvaltioista verotta. Erityisesti makeisten ja virvoitusjuomien hyvän säilyvyyden vuoksi tuonti ja sen osuus kokonaiskulutuksesta saattaa kasvaa. Näiden yhteisvaikutuksesta makeisten kulutuksen arvioidaan laskevan hieman yli prosentin ja jäätelön sekä virvoitusjuomien kulutuksen yli kaksi prosenttia.

Makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien verojen korottamisen inflaatiovaikutuksen arvioidaan olevan 0,06 prosenttia eli kuluttajahintaindeksin muutoksen ennustetaan olevan veronkorotuksen takia 0,06 prosenttiyksikköä suurempi kuin ilman korotusta. Tämä merkitsee sitä, että julkisen talouden kuluttajahintaindeksiin sidottujen menojen arvioidaan kasvavan veronkorotuksen takia hieman.

3.2 Terveydelliset ja sosiaaliset vaikutukset

Esitys perustuu makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien verojen korottamiseen valtion tulojen kartuttamiseksi eikä sille ole asetettu terveydellisiä tavoitteita. Veron korotusten oletetaan kuitenkin siirtyvän kuluttajahintoihin, jolloin näiden tuotteiden kulutus vähenee. Empiiriset tutkimukset ovat osoittaneet selkeästi, että myös näiden tuotteiden kysyntä reagoi hintojen muutoksiin. Voidaan siten arvioida, että makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteveron korotuksella on positiivisia vaikutuksia terveyteen tuotteiden vähenevän kulutuksen kautta.

Makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien kulutuksen väheneminen vaikuttaa tutkimusten mukaan kansanterveyttä edistävästi ja vaikuttaa sitä kautta sairaanhoidon kustannuksiin. On kuitenkin hyvin vaikea arvioida kustannussäästöjen suuruutta.

3.3 Vaikutukset yritysten toimintaan

Makeisveron korottaminen aiheuttaisi verovelvollisille kustannuksia ja lisäisi hallinnollista taakkaa.

Elintarvikkeiden arvonlisäveron ollessa 13 prosenttia nousisi makeisten ja jäätelön kilohinta verojen seurauksena 22,6 senttiä ja nykyisten virvoitusjuomaveron alaisten tuotteiden litrahinta 3,9 senttiä. Tuotteiden kotimaan kysynnän lasku saattaa aiheuttaa painetta yrityksille laskea kotimaan tuotantotasa, siirtää tuotantoa veron ulkopuolella oleviin tuotteisiin tai kehittää verottomia tuotteita. Lisäksi tilanteessa, jossa kilpailu on kovaa, makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteveroa ei voida välttämättä siirtää täysimääräisenä hintoihin. Heikentynyt tilanne kotimarkkinoilla saattaa vaikuttaa negatiivisesti myös vientiin.

4 Asian valmistelu

Esitys liittyy pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman veropoliittiseen linjaukseen, jonka mukaan makeisten ja jäätelön veropohjaa laajennetaan ja verotaso nostetaan. Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä Tullihallituksen kanssa. Esityk-

sestä pyydettiin lausuntoa sosiaali- ja terveysministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, Tullihallitukselta, Kilpailuvirastolta, Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta, Elinkeinoelämän keskusliitolta, Elintarviketeollisuusliitto ry:ltä, Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry:ltä, Makeis- ja keksiteollisuusyhdistykseltä, Suomen jäätelöteollisuus ry:ltä, Mehu- ja säilyketeollisuusyhdistykseltä, Keskuskauppakamarilta, Päivittäistavara-kauppa ry:ltä, Suomen Yrittäjät ry:ltä, Veronmaksajain Keskusliitto ry:ltä ja Suomen kuluttajaliitolta.

Lausunnoissa on esitystä pidetty terveyden edistämisen kannalta hyvänä. Toisaalta lausunnoissa on tuotu esiin, että makeisvero vääristää kilpailua veronalaisten ja sen ulkopuolelle jäävien tuotteiden kesken. Esityksessä mainituilla perusteilla tässä yhteydessä ei kuitenkaan ehdoteta muutoksia veropohjaan.

Lausunnoissa on esitetty, että ksylitolituotteet tulisi rajata verotuksen ulkopuolelle. Ksylitolilla makeutettujen tuotteiden verovapaus on todettu aiemmin voimassa olleen makeisveron aikana EU-oikeuden vastaiseksi, koska jäsenvaltiot eivät saa määrätä muiden maiden tuotteille korkeampia veroja kuin kotimaisille tuotteille. Komissio oli todennut Suomen rikkoneen velvoitteitaan pitäessään voimassa ksylitolimakeisten verovapauden suhteessa tavallista sokeria sisältämättömiin, muilla sokerialkoholeilla makeutettuihin ja muista jäsenvaltioista peräisin oleviin makeisiin.

Osa lausunnonantajista katsoo, että ehdotettuja veron korotuksia ei tulisi tehdä tai niitä tulisi ainakin lykätä, koska nykyisen makeisveron vaikutuksia ei ole selvitetty. Teollisuuden mukaan makeisveron korotuksella tulee olemaan vaikutuksia yritysten toimintaan ja työllisyyteen, jos verotuksen seurauksena kotimaisten tuotteiden kulutus laskee. Lisäksi lausunnoissa on tuotu esiin, että makeisten matkustajatuonti ja laitton tuonti tulisivat lisääntymään veron korotuksen myötä.

Lausunnoissa kannatetaan selvityksen laatimista elintarvikkeiden verotuksen vaihtoehtoista, kuten sokeriverosta. Verotusta tulisi eräiden lausunnonantajien mukaan kehittää terveysperusteisesti. Lausuntojen perusteella esitykseen ei ole tehty muutoksia, koska hal-

lituksen tarkoituksena on selvittää makeisveron vaihtoehtoja.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2012 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotettu virvoitusjuomien

veronkorotus liittyy valtion vuoden 2012 talousarvioesityksen yhteydessä annettuun hallituksen esitykseen laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta, jossa ehdotetaan korotettavaksi erittäin mietojen alkoholijuomien valmisteveroa yhdenmukaisesti nyt ehdotettavan virvoitusjuomien veron korotuksen kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

3 §. Veron määrä. Pykälän 3 momentissa säädetään siitä, miten keinotekoista makeutusainetta sisältävästä kiinteässä muodossa olevasta juoma-aineksesta kannetaan valmisteveroa. Veroa kannetaan sen määrän mukaan, joka saadaan, kun keinotekoisen makeutusaineen määrä muunnetaan sakkaroosin makeutta vastaavaksi. Momentista poistettaisiin maininta virvoitusjuomaverosta, jotta veroa kannettaisiin myös kaakaota sisältävistä juomajauheista, jotka kuuluvat nimikkeeseen 1806, sen määrän mukaan, joka saadaan, kun kaakaota sisältävän keinotekoisin makeutus-

aineen määrä muutetaan sakkaroosin makeutta vastaavaksi.

Liite. Verotaulukoihin tehtäisiin ehdotettuja korotuksia vastaavat muutokset.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012. Lain täytäntöönpanotoimet voitaisiin aloittaa jo ennen lain voimaantuloa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain 3 §:n ja liitteen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain (1127/2010) 3 §:n 3 momentti ja liite, seuraavasti:

3 §

Veron määrä

sisältyvän keinotekoisen makeutusaineen määrää muunnettuna sakkaroosin makeutta vastaavaksi.

Keinotekoista makeutusainetta sisältävästä kiinteässä muodossa olevasta juoma-aineksesta kannetaan vero, joka vastaa siihen

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 2011

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**

Valtiovarainministeri *Jutta Urpilainen*

*Liite***VEROTAULUKKO 1**

Tullitariffin nimike	Tuote	Tuote- ryhmä	Veron määrä
1704 2106:sta	Kaakaota sisältämättömät sokerivalmisteet Nimikkeeseen 1704 tuotteita vastaavat tuotteet, jotka muulla kuin sokerilla makeutettuina kuu- luvat nimikkeeseen 2106	1	95 snt/kg
1806	Suklaa ja muut kaakaota sisältävät elintarvike- valmisteet	2	95 snt/kg
2105	Jäätelö, mehujää ja niiden kaltaiset jäädytetyt valmisteet, myös kaakaota sisältävät	3	95 snt/kg
1901:stä	Jäätelön valmistukseen tarkoitettu seos	4	95 snt/kg
		5	95 snt/kg

VEROTAULUKKO 2

Tullitariffin nimike	Tuote	Tuote- ryhmä	Veron määrä
2009 2106:sta	Käymättömät ja lisättyä alkoholia sisältämättömät hedelmämehut (myös rypäleen puristemehu "grape must") ja kasvismehut, myös lisättyinä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältävät: (alkoholipitoisuus enintään 0,5 tilavuusprosenttia)	1	11,0 snt/l
	Muualle kuulumattomat elintarvikevalmisteet: — alkoholia sisältämättömät tai enintään 1,2 tila- vuusprosenttia alkoholia sisältävät tuotteet, jotka so- veltuvat käytettäväksi virvoitusjuomien valmistuk- seen:		
	— — kiinteässä muodossa olevat juoma-ainekset	2	95 snt/kg
	— — muut	3	11,0 snt/l
2201	Vesi, myös luonnon tai keinotekoinen kivennäisvesi ja hiilihapotettu vesi, lisättyä sokeria tai muuta ma- keutusainetta sisältämätön ja maustamaton; jää ja lumi	4	11,0 snt/l
2202	Vesi, myös kivennäisvesi ja hiilihapotettu vesi, lisät- tyä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältävä tai maustettu, ja muut alkoholittomat juomat, ei kuiten- kaan nimikkeeseen 2009 hedelmä- tai kasvismehut: (al- koholipitoisuus enintään 0,5 tilavuusprosenttia)	5	11,0 snt/l
2204:stä	Tuoreista rypäleistä valmistettu viini, myös väkevöi- ty viini; rypäleen puristemehu (grape must), muu kuin nimikkeeseen 2009 kuuluva: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)		
	— alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia	6	11,0 snt/l

2205:stä	Vermutti ja muu tuoreista viinirypäleistä valmistettu viini, joka on maustettu kasveilla tai aromaattisilla aineilla: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia) — alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia	7	11,0 snt/l
2206:sta	Muut käymisen avulla valmistetut juomat (esim. siideri, päärynäviini ja sima); käymisen avulla valmistettujen juomien sekoitukset sekä käymisen avulla valmistettujen juomien ja alkoholittomien juomien sekoitukset, muualle kuulumattomat: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia) — alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia, ei kuitenkaan oluen ja alkoholittomien juomien sekoitukset	8	11,0 snt/l
2208:sta	Denaturoimaton etyylialkoholi (etanoli), alkoholipitoisuus pienempi kuin 80 tilavuusprosenttia; väkevät alkoholijuomat, liköörit ja muut alkoholipitoiset juomat: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia) — juomat, alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia: — — hiilihapotetut	9	11,0 snt/l
	— — muut	10	11,0 snt/l
3302:sta	Hyvänhajuisten aineiden seokset sekä yhteen tai useampaan tällaiseen aineeseen perustuvat seokset (myös alkoholiliuokset), jollaisia käytetään raaka-aineena teollisuudessa; muut hyvänhajuisiin aineisiin perustuvat valmisteet, jollaisia käytetään juomien valmistukseen: — jollaisia käytetään elintarvike- tai juomateollisuudessa: — — jollaisia käytetään juomateollisuudessa, alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia	11	11,0 snt/l
3824:stä	Kemialliset tuotteet ja kemian- tai siihen liittyvän teollisuuden valmisteet (myös jos ne ovat luonnontuotteiden seoksia), muualle kuulumattomat: — juomien valmistukseen soveltuvat kivennäissuola-liuokset	12	11,0 snt/l

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain 3 §:n ja liitteen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain (1127/2010) 3 §:n 3 momentti ja liite seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Veron määrä

Veron määrä

Keinotekoista makeutusainetta sisältävästä kiinteässä muodossa olevasta juomaineksesta kannetaan *virvoitusjuomaveroa*, joka vastaa siihen sisältyvän keinotekoisen makeutusaineen määrää muunnettuna sakkaroosin makeutta vastaavaksi.

Keinotekoista makeutusainetta sisältävästä kiinteässä muodossa olevasta juomaineksesta kannetaan vero, joka vastaa siihen sisältyvän keinotekoisen makeutusaineen määrää muunnettuna sakkaroosin makeutta vastaavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

*Liite 1**Voimassa oleva laki***VEROTAULUKKO 1**

Tullitariffin nimike	Tuote	Tuote- ryhmä	Veron määrä
1704 2106:sta	Kaakaota sisältämättömät sokerivalmisteet Nimikkeen 1704 tuotteita vastaavat tuotteet, jotka muulla kuin sokerilla makeutettuina kuu- luvat nimikkeeseen 2106	1	75 snt/kg
1806	Suklaa ja muut kaakaota sisältävät elintarvike- valmisteet	2	75 snt/kg
2105	Jäätelö, mehujää ja niiden kaltaiset jäädytetyt valmisteet, myös kaakaota sisältävät	3	75 snt/kg
1901:stä	Jäätelön valmistukseen tarkoitettu seos	4	75 snt/kg
		5	75 snt/kg

*Ehdotus***VEROTAULUKKO 1**

Tullitariffin nimike	Tuote	Tuote- ryhmä	Veron määrä
1704 2106:sta	Kaakaota sisältämättömät sokerivalmisteet Nimikkeen 1704 tuotteita vastaavat tuotteet, jotka muulla kuin sokerilla makeutettuina kuu- luvat nimikkeeseen 2106	1	95 snt/kg
1806	Suklaa ja muut kaakaota sisältävät elintarvike- valmisteet	2	95 snt/kg
2105	Jäätelö, mehujää ja niiden kaltaiset jäädytetyt valmisteet, myös kaakaota sisältävät	3	95 snt/kg
1901:stä	Jäätelön valmistukseen tarkoitettu seos	4	95 snt/kg
		5	95 snt/kg

Voimassa oleva laki

VEROTAULUKKO 2

Tullitariffin nimike	Tuote	Tuote- ryhmä	Veron määrä
2009	Käymättömät ja lisättyä alkoholia sisältämättömät hedelmämehut (myös rypäleen puristemehu "grape must") ja kasvimehut, myös lisättyinä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältävät: (alkoholipitoisuus enintään 0,5 tilavuusprosenttia)	1	7,5 snt/l
2106:stä	Muualla kuulumattomat elintarvikevalmisteet: — alkoholia sisältämättömät tai enintään 1,2 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävät tuotteet, jotka soveltuvat käytettäväksi virvoitusjuomien valmistukseen:		
	— — kiinteässä muodossa olevat juoma-aineet	2	75 snt/kg
	— — muut	3	7,5 snt/l
2201	Vesi, myös luonnon tai keinotekoinen kivennäisvesi ja hiilihapotettu vesi, lisättyä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältämätön ja maustamaton; jää ja lumi	4	7,5 snt/l
2202	Vesi, myös kivennäisvesi ja hiilihapotettu vesi, lisättyä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältävä tai maustettu, ja muut alkoholittomat juomat, ei kuitenkaan nimikkeeseen 2009 hedelmä- tai kasvimehut: (alkoholipitoisuus enintään 0,5 tilavuusprosenttia)	5	7,5 snt/l
2204:stä	Tuoreista rypäleistä valmistettu viini, myös väkevöity viini; rypäleen puristemehu (grape must), muu kuin nimikkeeseen 2009 kuuluva: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)	6	7,5 snt/l
2205:stä	— alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia		
	Vermutti ja muu tuoreista viinirypäleistä valmistettu viini, joka on maustettu kasveilla tai aromaattisilla aineilla: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)	7	7,5 snt/l
2206:stä	— alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia		
	Muut käymisen avulla valmistetut juomat (esim. siideri, päärynäviini ja sima); käymisen avulla valmistettujen juomien sekoitukset sekä käymisen avulla valmistettujen juomien ja alkoholittomien juomien sekoitukset, muualla kuulumattomat: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)	8	7,5 snt/l
2208:stä	— alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia, ei kuitenkaan oluen ja alkoholittomien juomien sekoitukset		
	Denaturoimaton etyylialkoholi (etanoli), alkoholipitoisuus pienempi kuin 80 tilavuusprosenttia; väkevät alkoholijuomat, liköörit ja muut alkoholipitoiset		

	juomat: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)		
	— juomat, alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia:		
	— — hiilihapotetut	9	7,5 snt/l
	— — muut	10	7,5 snt/l
3302:stä	Hyvänhajuisten aineiden seokset sekä yhteen tai useampaan tällaiseen aineeseen perustuvat seokset (myös alkoholiliuokset), jollaisia käytetään raaka-aineena teollisuudessa; muut hyvänhajuisiin aineisiin perustuvat valmisteet, jollaisia käytetään juomien valmistukseen:		
	— jollaisia käytetään elintarvike- tai juomateollisuudessa:		
	— — jollaisia käytetään juomateollisuudessa, alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia	11	7,5 snt/l
3824:stä	Kemialliset tuotteet ja kemian- tai siihen liittyvän teollisuuden valmisteet (myös jos ne ovat luonnontuotteiden seoksia), muualle kuulumattomat:		
	— juomien valmistukseen soveltuvat kivennäisvaluokset	12	7,5 snt/l

*Ehdotus***VEROTAULUKKO 2**

Tullitariffin nimike	Tuote	Tuote-ryhmä	Veron määrä
2009	Käymättömät ja lisättyä alkoholia sisältämättömät hedelmämehut (myös rypäleen puristemehu "grape must") ja kasvismehut, myös lisättyinä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältävät: (alkoholipitoisuus enintään 0,5 tilavuusprosenttia)	1	11,0 snt/l
2106:stä	Muualle kuulumattomat elintarvikevalmisteet:		
	— alkoholia sisältämättömät tai enintään 1,2 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävät tuotteet, jotka soveltuvat käytettäväksi virvoitusjuomien valmistukseen:		
	— — kiinteässä muodossa olevat juoma-ainekset	2	95 snt/kg
	— — muut	3	11,0 snt/l
2201	Vesi, myös luonnon tai keinotekoinen kivennäisvesi ja hiilihapotettu vesi, lisättyä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältämätön ja maustamaton; jää ja lumi	4	11,0 snt/l
2202	Vesi, myös kivennäisvesi ja hiilihapotettu vesi, lisättyä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältävä tai maustettu, ja muut alkoholittomat juomat, ei kuitenkaan nimikkeen 2009 hedelmä- tai kasvismehut: (alkoholipitoisuus enintään 0,5 tilavuusprosenttia)	5	11,0 snt/l

2204:stä	Tuoreista rypäleistä valmistettu viini, myös väkevöity viini; rypäleen puristemehu (grape must), muu kuin nimikkeeseen 2009 kuuluva: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)		
	— alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia	6	11,0 snt/l
2205:stä	Vermutti ja muu tuoreista viinirypäleistä valmistettu viini, joka on maustettu kasveilla tai aromaattisilla aineilla: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)		
	— alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia	7	11,0 snt/l
2206:sta	Muut käymisen avulla valmistetut juomat (esim. siideri, päärynäviini ja sima); käymisen avulla valmistettujen juomien sekoitukset sekä käymisen avulla valmistettujen juomien ja alkoholittomien juomien sekoitukset, muualle kuulumattomat: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)		
	— alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia, ei kuitenkaan oluen ja alkoholittomien juomien sekoitukset	8	11,0 snt/l
2208:sta	Denaturoimatonta etyylialkoholia (etanoli), alkoholipitoisuus pienempi kuin 80 tilavuusprosenttia; väkevät alkoholijuomat, liköörit ja muut alkoholipitoiset juomat: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)		
	— juomat, alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia:		
	— — hiilihapotetut	9	11,0 snt/l
	— — muut	10	11,0 snt/l
3302:sta	Hyvänhajuisten aineiden seokset sekä yhteen tai useampaan tällaiseen aineeseen perustuvat seokset (myös alkoholiliuokset), jollaisia käytetään raaka-aineena teollisuudessa; muut hyvänhajuisiin aineisiin perustuvat valmisteet, jollaisia käytetään juomien valmistukseen:		
	— jollaisia käytetään elintarvike- tai juomateollisuudessa:		
	— — jollaisia käytetään juomateollisuudessa, alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia	11	11,0 snt/l
3824:stä	Kemialliset tuotteet ja kemian- tai siihen liittyvän teollisuuden valmisteet (myös jos ne ovat luonnontuotteiden seoksia), muualle kuulumattomat:		
	— juomien valmistukseen soveltuvat kivennäissuolaliuokset	12	11,0 snt/l